

Inatsisartunut ilaasortaq Juliane Henningsen, Inuit Ataqtigiit

**Kalaallit Nunaanni inuussutissanik tuniniaanermi ullunut killissariti-
taasunut immikkut akuersisarneq pillugu apeqquteqaat**

Den 20. marts 2012
Sagsnr: 2012-063133
Dok. Nr.

Asasara Juliane Henningsen

Postboks 1601
3900 Nuuk
Tlf. (+299) 34 50 00
Fax (+299) 32 56 00
E-mail: lsiin@nanoq.gl
www.nanoq.gl

Kalaallit Nunaanni inuussutissanik tuniniaanermi ullunut killissariti-
taasunut immikkut akuersisarneq pillugu apeqquteqaatinnut qutsavigaakkat.

Apeqqutinnik akissuteqarnissaq eqqarsaatigalugu makku saaffigineqarsimapput;
Siunnersuisoqatigiinnut Ataatsimiititalianullu Aqutsisoqarfimmut, Peqqissut-
simut Naalakkersuisoqarfimmut kiisalu Aalisarnermut, Piniarnermut Nunalerin-
ermullu Naalakkersuisoqarfimmi Uumasut Nakorsaqaarfimmut. Tamanna
pereermat akissutissatut missiliuut Danmarkimi Fødevarestyrelsenimut (inuus-
sutissalerinermi nakkutilliisoqarfik) tusarniaassutigineqarpoq.

**Apeqqut 1: Ilisimaneqartut malillugit Kalaallit Nunaanni inuussutissanik
tuniniaanermi ullut nalunaaqutsersortarneranni malittarisassanit immikkut
akuersissutinik tunniussisarneq Kalaallit Nunaanni Siunnersuisooqatigiin-
nut Ataatsimiititalianullu Nakkutilliisoqarfik suliarinnittuusarpoq. Taama
immikkut akuersissusiisarnermi piginnaatitsissutit aalajangersimasut suut
aqqutigalugit tunniussisoqartarpa?**

Akissut: Nunatsinni inuussutissanik tuniniaanermi ullunik nalunaaqutsersuis-
arnermi malittarisassat uniorlugit immikkut akuersissummik tunniussisarneq Si-
unnersuisooqatigiinnut Ataatsimiititalianullu Nakkutilliisoqarfik isumaginnittar-
poq. Tamanna pisarpoq nalunaaqutsersuineq pillugu nalunaarummi § 46 malil-
lugu (inuussutissanik nalunaaqutsersuisarneq pillugu Namminersornerullutik
Oqartussat nalunaarutaat nr. 1 2. februar 1994-imeersoq). Nalunaarut taanna
atuisartut siunnersuisoqarfia, pilerisaarisarneq, nalunaaqutsersuisarneq, akit
aamma atuisartut maalaaruteqartarfiat pillugu Inatsisartut inatsisaanni nr. 10, 13.
november 1986-imeersumi § 15, imm. 1 aamma § 36, imm. 2 malillugu. Immik-
kut akuersisarnermi tunniussisarnermut atsiortarnermullu pisinnaatitaaffik Siun-
nersuisooqatigiinnut Ataatsimiititalianullu Nakkutilliisoqarfimmut suliakkiis-
sutigineqarsimavoq.

**Apeqqut 2: Ullunik nalunaaqutsersuisarnermi malittarisassat uniorlugit
immikkut akuersissutinik tunniussisarnermut piunasaqaatit suut tunnga-
vigineqarpat?**

Akissut: Aallarniutaasutut ilisimatitsissutigineqassaaq nunami maani nioqqutissat ulluinik qaangiisimasut pillugit malittarisassat pingaernerit malillugit immikkut tunniussisarnermut uniuilluni pisarpoq. Taamaattorli assartuinermi nunallu sannaani pissutsit peqqutigalugit immikkut akuersissuteqartoqarsinnaavoq. Inuussutissanik nalunaaqutersuisarneq pillugu Inuussutissanik Nakkutilliisoqarfup ilitsersuutai malillugit immikkut akuersisoqarnissamut periarfissaqarpoq, immikkoortoq 12.2-mi "*Nalunaaqutersukkanik allanngineq aamma ajortunngunninnissaannut piffissaliussap sivitsornera*" nassuiarneqarsimasut. Immikkut akuersissuteqartarneq pillugu qinnuteqaatit 2007-imili immikkoortunut pingasunut agguarneqarput. Immikkoortoq 1-imi pineqarput sumiiffinni qaammatit 3-4-t angullugit sikusartunut tunngasut, immikkoortoq 2-mi pineqarput sumiiffiit qaammatit 8-t angullugit sikusartunut tunngasut aamma immikkoortoq 3-mi pineqarlutik sumiiffinni qaammatit 9-11-t angullugit sikusartunut tunngasut. Immikkoortulli taakku ilitsersuutituinnaq isigineqassapput, immikkut akuersissutinik qinnuteqartarnerit tamarmik aalajangersimasumik nalilersorneqartarnerat peqqutigalugu.

Taamaalilluni illoqarfik imaluunniit nunaqarfik immikkoortut arlaannut atanersoq apeqqutaatillugu nioqqutissat suut immikkut akuersissutigineqarsinnaanersut pillugit malittarisassat erseqqinnerusumik nassuiaateqarput. Assersuutigalugu nioqqutissat ukioq ataaseq angullugu atuussinnaasut immikkoortoq 1-imi imaaliillaannaq immikkut akuersissutigineqarsinnaanngillat, taamaallaalli immikkoortoq 3-mi. Nioqqutissat qaammatit pingasut angullugit atuussinnaasut immikkoortuni pingasuni tamani imaaliillaannaq immikkut akuersissutigineqarsinnaapput. Nioqqutissat ukioq ataaseq sinnerlugu atuussinnaasut imaaliillaannaq immikkut akuersissutigineqarsinnaanngillat, nioqquteqartup pi-siortornini pilersarusiorsinnaassammagu, taamaalilluni nioqqutissap atuussinnaassusia suli qaangiutinngitsoq pissarsiarineqarsinnaajuassammat, tamannalu periarfissaajuassaaq.

Apeqqut 3: Nioqqutissap ulluata nalunaaqutersuutaanni "Best before", "Sidste anvendelsesdato" aamma "Sidste salgsdato" akornanni aalajangersimasumik nalilersuineqartarpa kiisalu suussutsinut nassuiaatit allat atorneqartarpat, taamallu immikkoortitsinermi piumasqaatit suut aallaavigineqartarpat?

Akissut: Apeqqutip akinissaanut Uumasunut Nakorsaqarfik saffigineqarsimavoq, taannalu nalunaarpoq immikkoortiterineqartartoq. Nunani amerlanerni inuussutissalerineri oqartussanit oqariaatsit tamakku eqqumaffigineqartarput, taamaalilluni misissuiartornernut, nammineerluni misissuineranut allanullu atatil-lugu ullut taakku uniorneqarsimanninnersut suliffeqarfinnik nakkutilliineqartarpoq. Ullut assigiinngitsut immikkoortitsinnissaannut atuisartut taama eqqumaffiginnitsiginersut apeqqutaavoq alla, taamaallaallu tunngavilersuutigineqartarpoq ulloq "Minnerpaamik atorsinnaaffia" inun- n-ut amerlanernut qanoq paasinarsinnaanersoq, immaqalu nioqqutissat amerlasuut kukkusumik iginneqartarnerat pingitsoorneqarsinnaassagualarpoq taaguut "Minnerpaamik atorsinnaaffia" kisiat atorneqarsimasuuppat.

Taaguut ”**minnerpaamik atorsinnaaffia**” (tuluttut: ”best before”), ullormik malitseqartoq, tassaavoq ulloq suliffeqarfiup inuussutissat tunisassiarissallugit aalajangerfii, ulloq aalaja-ngersimasoq tunisassiorfiuppat uninngatinneqarsinnaanersoq, bakterissanit aallaaveqartumik nappaateqalersitsinani, imaluunniit atuisartunut qaqugukkut nerissallugit allatigut qularuteqarnissaq pinngitsoortissallugu.

Oqariaatsinut tamakkununga illuatungiliullugu aammattaaq (amerlasuutigut, ataatsimoortitsilluni) atorneqarsinnaavoq ”**ulloq tuniniaaffissaq kingulleq**” (tuluttut taaneqakkajulluni ”display until”) atorneqarsinnaavoq. Taaguut taanna tunisassior tup nioqquteqartartunut tutsittarpaa (tassaakkajuttut piniarfiit, soorlu pisiniarfissuit) kiisalu pisereerner mi atuisussaq – tassanilu taaneqartarluni ulloq inoqqutissap qaqugu kingusinnerpaamik tunineqarsinnaasoq, ilutigitillugulu atuisartumut naammaginartumik atorsinnaaneranut naatsorsuutigineqartarluni (eqqortumik uninngatinneqarsimappat kiisalu poortuutip ammarneqarsimanagera il.il. eqqarsaatigalugit). Assersuutigalugu immuk tunineqarfissaani kingullermi pisiarinqartoq, atuisartumi uninngatinneqarluarsinnaasariaqarpoq, naammaginartumik isumannaatsumillu atornissaa tikillugu (puua ammareerlugu ullut pingasut missaanni nillataartitsivimmi 5° C taassuminngaluunniit nillernerusumi uninngatinneqarpat).

Taaguut ”**ulloq atorneqarfissaa kingulleq**” allassimanerorpiaq paasineqassaaq – ulloq kingulleq inuussutissaq peqqissutsimut akornusiinissamut allannguutinik aarlerinaateqangnitsumik atornissaa tassani naatsorsuutigineqarluni. ”Ulloq atorneqarfissaa kingulleq” inuussutissanut asioriaannanut atorneqakkajuppoq, soorlu neqit aserortikkat. Taamattaaq inuussutissat ilaannut immikkut malittarisassaqarpoq, soorlu kukkukuut manniinut. Assersuutigalugu manninik tuniniaanermi manniup ’nakkarfia’ atorneqartarpoq, tassungalu ilanngunneqassapput ullormi tunineqarsinnaaffianut kingullermut ullut 21-t ilanngullugit kiisalu ullormi atorneqarfissaanut kingullermut ullut 28-t ilanngullugit. Ima paasineqassalluni manniit ’nakkarnerannit’ ullut 21-t qaangiunnerani pisiarinqartut atuisartumi sapaatit akunnerani ataatsimi atorsinnaassuseqassapput.

Inuussutissalerinermik nakkutilliisoqarfiup ilassutitut ilisimatitsissutigaa Inuussutissalerinermik Nakkutilliisoqarfiup nittartagaani inuussutissanik poortoreersimasunik nalunaaqutsersuineq immikkoortup ”atorsinnaaneranut nalunaaqutsersuineq”-rup ataani atorsinnaassutsinut taaguutit assigiinngitsut qanoq paasineqarsinnaanersut takuneqarsinnaasoq.

Inuussutissalerinermik Nakkutilliisoqarfik aamma nalunaarpoq, inuussutissanik ”minnerpaamik atorsinnaassusia”-nut ullua qaangerneqarsimappata tuniniaanisamut iner-teqquteqarneq atorunnaarsissallugu periarfissat misissorniarlugit. Inerteqqusiineq atorunnaarsinneqassappat suliffiutillit inuussutissanik tuniniaasinnaallutik, ”minnerpaamik atorsinnaassusia”-ta ullua qaangerneqarsimappat imaluunniit inuussutissat ikiuiniarnermut siuneqartarluni tunniussuussinnaallugit. Inerteqqusiineq qaqugu atorunnaarsinneqarsinnaanersoq Inuussutissalerinermik Nakkutilliisoqarfiup ilisimangilaa, suliarinninnermi ajornartorsiutit isummerfigisassat arlallit eqqarsaatigineqartussaammata. Nalunaaqutsersuiner mut peqqussut EU-mut atuuttussaq aqcutigalugu inerteqqusiineq atorunnaarsin-

neqarsinnaavoq kingusinnerpaamik peqqussutip atorsinnaalerfiani (2014-ip naanerani), EU-mi eqqartuussiviup tamanna piumasarisussaammagu.

Inuussutissalerinermut Nakkutilliisoqarfik Danmarks Tekniske Universitet-imi, Inuussutissalerinermik Ilisimatusarfik, misissuineramik aallartitsisimavoq, tassani paasineqassalluni inuussutissat suut piffissap ingerlanerani peqqissutsimut ajoqusiisinaanersut, allallu taamaallaat pitsaassutsimikkut ajorsiinnartartut. Misisuinerup inernerit Namminersorlutik Oqartussat soqutigissagunikkit, inernerit takkuteriarpata Inuussutissalerinermut Nakkutilliisoqarfiup nassiukkusuppai.

Atuussinnaanermut nalunaaqutsiussaq "minnerpaamik atorsinnaaffia" qanoq paasisariaqarnersoq apeqquserneqartarsimavoq. Arlallit oqaatigisimavaat atuisartut atorsinnaassusianut nalunaaqutsiussaq paasillaarsinnaanerussagaat taaguuserneqarpat "(ulloq) sioqqullugu pitsaaneruvoq". Taamaammatt Inuussutissalerinermut Nakkutilliisoqarfik misissuineq aallartissimavaa, tassani paasiniasarineqassalluni atorsinnaassutsimut nalunaaqutsersukkat assigiinngitsut atuisartut qanoq paasisarnerat pillugu. Taamaattorli Inuussutissalerinermut Nakkutilliisoqarfiup Kalaallit Nunaannit oqaatigineqartartut ilutigalugit misigineqartartoq, nunani oqaariaatsip "(ulloq) sioqqullugu pitsaaneruvoq" atorneqartarfiani – soorlu Sverige-mi – atuisartut taaguut "minnerpaamik atorsinnaaffia" paasinerusinnaagaat. Fødevarestyrelsen-ip nittartagaani immikkoortoq "holdbarhedsmærkning" aamma takuncqarsinnaavoq: [mærkning af færdigpakkede fødevarer](#).

Apeqquut 4: Inuussutissat assigiinngitsut ukiut kingulliit 3-t ingerlanerani atorsinnaassusiisa ullui kingulliit qaangiutereernerini tuninissaat siunertaralugu immikkut akuersissutigineqartut amerlisimappat imaluunniit ikilimappat?

Akissut; Inuussutissat assigiinngitsut immikkut akuersissutigineqartut amerlasusii 2007-miilli allannguuteqarsimangillat.

Apeqquut 5: Inuit qanoq amerlatigisut – taamaattoqarsimappat – ukiut 3-t kingulliit ingerlanerini inuussutissat toqunartuinik eqqorneqarsimappat, qularnanngitsumik inuussutissat ullui nalunaaqutsersimasut, pisiarinerini ajortissimasut, peqqutigalugit?

Akissut: Apeqquut akissuteqartinniarlugu Peqqissutsimut Naalakkersuisoqarfik saaffigineqarsimavoq, tassangaanniit nalunaarutigineqarpoq apeqqut akineqarsinnaanngitsoq, nappaatit inuussutissanit aallaaveqartut peqqutigalugit nuna tamakkerlugu paasissutissanik nalunaarsuisarnerit aallaavigalugit. Nakorsaqarfimmik Nakkutilliisoqarfik taamaallaat nalunaarfigineqartarpoq nappaatit amerliartorsimappata, inuussutissanit aallaaveqartutut pasitsaassisoqaraangat. Ullumikkut peqqinnissaqarfik taamaallaat nuna tamakkerlugu nappaatit pillugit paasissutissanik pissarsisarpoq, nappaatit napparsimmavimmut unitsinneqarnermik peqqutissaqarsimappata, nappaatillu amerlanerit inuussutissanit aallaaveqarsorisatut pasitsaassaq ima sakkortutiginnimmata, sammisami kisitsisitigut paasissutissat atorneqarsinnaasut napparsimmavimmut unitsinneqarnermik kinguteqartut pigineqannimmata.

Nappaatit inuussutissanit aallaaveqartutut pasitsaassat tamaasa kisitsisitigut paasissutissaatigaluaaraanniluunniit apeqqut akineqarsinnaanngilaq, nappaatit inuussutissanit aallaavillit inuussutissat ulluisigut nalunaaqutsersimasut pisiarinerini ajortissimasut nerinerinut aallaaveqartutut pisuusinnaappata.

Apeqqut 6: Sulianik sammisaqartarneq pillugu inatsimmi malittarisassanut aammalu sulianik sammisaqartarnermi ileqqorissaarnermut naleqqussinnaappat, pisortanit immikkut akuersissuteqartarnerit amerlassusii allaffisornerup iluani malittarisassat aalajangersarsimasut aallaavigalugit ikilisinneqassappat imaluunniit immikkut akuersissusiisarnerit amerlassusii ikilissinneqassappata?

Akissut: Naamik, sulianik sammisaqartarneq pillugu inatsimmi malittarisassanut imaluunniit ingerlatsinermi ileqqorissaarnermut naleqqutinnilaq, oqaatigineqarsinnaavoq tamanna aamma pisanngimmat.

Apeqqut 7; Ullunik nalunaaqutsersuisarneq pillugu malittarisassat avaqqullugit KNI-mut immikkut akuersissuteqarnerup kingulliup suliffeqarfiup inuussutissanik pilersuineranut killilersuutaasinnaava imaluunniit ajornakusoortitsisinnaava, soorlu siusinnerusumut naleqqiullugu Disko-p eqqaani sumiiffinni sikusarfiusuni sumiiffinniluunniit allani? Tamanna akuersaartumik akineqassappat naleqqututut imaluunniit eqqarsaatigineqarsimasut isigineqarsinnaava?

Akissut: Ullunik nalunaaqutsersuisarneq pillugu malittarisassat avaqqullugit KNI-mut immikkut akuersissuteqarnerup kingulliup suliffeqarfiup inuussutissanik pilersuineranut killilersuutaassanngilaq imaluunniit ajornakusoortitsisinnanngilaq, akerlianilli. KNI immikkut akuersissummik tunineqarsimasuunngippat, sumiiffinni kalluarneqartuni nioqqutissat ulluinik qaangiisimasunik tuniaanissaq periarfissaqarsimassanngikkaluarmat.

Apeqquttip immikkoortua siulleq akuersaanngitsumik akineqarpat, apeqquttip immikkoortua kingulleq akineqarsinnaanngilaq.

Apeqqut 8: Inuussutissalernermi politikkikkut Nassuiaammi (UKA2004/60) allanneqarpoq (taamani) sumiiffikkaani atuisartunut siunnersuisartut suliffeqarfiit inuussutissalernerimik sammisaqartuni nalunaaqutsersuisarnermik kiisalu ullut atorsinnaaffinik nakkutilliineq isumagisarigamikku, nakkutilliinermi suliaqarnermi annertunerusumik peqataatinneqartariaqartut, taamaalilluni atuisartunut siunnersuisartut "suliaqarfinnik paasissutissanik" aamma nakkutilliisinnaassallutik, assersuutigalugu nillartaartitsiviit, qeritsitsiviit, ineeqqat qerititsiviullutillu nillartaartitsiviusut nillissusiineq, kiisalu suliffeqarfiit nammineq nakkutilliinissaannut atatillugu inatsisit mallilugit nillissutsinik nalunaarsuinissaannut pisussaaffinik. Suliniut tamanna atuutsinneqalerpa, taamaassanngippallu tamanna sumut killippa?

Akissut: Apeqqut akissutissaqartinniarlugu Uumasunut Nakorsaarfik saaffigineqarsimavoq, tassanilu ilisimatitsippot siunnersuut taanna atuutsinneqalersimanngitsoq. Taamaattorli uumasunut nakorsat qitiusumit suliffeqarfiit inuussutissalervisut nakkutigineqartarneri sinerissami atuisartunut ataatsimiititaliat nakkutilliisarnerannut ataqatigiissitsinissamut periarfissaannik misissuineq naammass-

sineqarpoq. Taassuma inerneraa, taama ataqatigiissitsineq suliffeqarfinnik nakkutilliinerit amerlinissaat, taamaalilluni isumalluutininik amerlanerusunik pisariaqartitsinngikkaluarluni atuisartut isumannaatsuunissaat annertusarneqassalluni. Siunnersuut atuisartunut ataatsimiititaliant 2006-imi Nuummi isumasioqatigiissinneranni saqqummiunneqarpoq, akuersaartumillu isumaqarfigineqarluni. Taaneqareersutulli siunnersuut piviusunngortinneqanngilaq. Tamannami atuisartunut ataatsimiititaliat aamma Uumasunut Nakorsaqaqarfiup akornanni suliat agguataarnissaat erseqqilluinnartumik pisariaqassaaq, taamaaliornikkut marloqiusamik nakkutilliineq ingerlanneqassanani. Nakkutilliinerillu taamaattut ilaat pisariaqartitsissapput, nakkutilliisut inuussutissalerinermik ilisimasaqarnissaat sammisamilu inatsisinik aamma ilisimasaqartussaallutik.

Tamakku saniatigut 1. januar 2009-mi kommuni kattussuunnerisa kinguneraat sumiiffikkaanut attuumassuteqarneq atorunnaarmat, ullumikkut illoqarfinni tamani atuisartunut ataatsimiititaliaqarunnaarcermat, taamaallaalli kommunini tamani.

Inuussutissalerinermut Nakkutilliisoqarfiup ilassutitut ilisimatitsissutigaa, Danmarkimi pisut ilaanni nakkutilliinerimi suliaassani oqartussanut allanut tunniussisarneq atorneqartartoq, soorlu Fødevarestyrelsenip aalisakkanit nioqqutissanik nakkutilliisarnermi eqqiluisaarneq NaturErhvervsstyrelsenimut (Pinnngortitamit Inuussutissarsiornermut Nakkutilliisoqarfimmut tunniunneqarsimasooq (tunisineq siullermiit, assersuutigalugu aalisariutit tulannerannit aamma aalisakkanik akit-sorterinerimut). Nakkutilliinerimut sinaakkutissat suleqatigiissitat nalunaarutaani aalajangersagaapput pisinnaatitsissutaallutillu. Tamakku saniatigut oqartussaqaqfiit marluiit suleqatigiinnissamut isumaqatigiissusiorsimapput, piffissap matuma nalaani nutarterneqaleruttortoq. Maleruagassat, ilitsersuutit assigisaallu aalisarnermik nakkutilliisoqarfiup aalisakkanit nioqqutissat eqqiluisaarnermut tunngnarsortai nakkutigissagaangamikkut malitassaat Fødevarestyrelsenip suliarisarpai.

Apeqqut 9: Inuussutissalerinermi politikikkut Nassuiaatip inassutigisaata malitseqartinnissaannut sumut killittoqarpa?

Akissut: Inuussutissalerinermi politikikkut Nassuiaammi 2004-imeersumi arlalinnik inassuteqarpoq, tassani pissutsit apeqqutinnut tunngassuteqartut nassuiaatigineqarput. Matumani oqaaseqarfigineqassaaq ”Immikkoortoq 4.2. Nalunaarusiap ilaanit tigusaqarneq 2: Inuussutissalerinermi isumannaallisaaneq aamma uumasunut nakorsaqaqarnermi malittarisassat” – nalunaarusiap qupperneri 21-23. Immikkoortut taassuma ataani isummernerit/inassutigisat tallimaapput, immikkoortunut tamanut uiggiullugu killifiit ataasiakkaat eqqaaneqassapput.

”Pisortat paasissutissiinerimut ilitsersuinerimullu pisussaaffii Paasinarsarneqassapput nukittorsarneqarlutillu.”

Apeqqutip ilaa akissutissaqartinniarlugu Uumasunut Nakorsaqaqarfimmut saaffiginnittoqarpoq, tassani pisortat paasissutissiinerimut ilitsersuinerimullu pisussaaffii Paasinarsarneqassapput nukittorsarneqarlutillu inassutit pillugit paasissutissiinerimi Uumasunut Nakorsaqaqarfiup naalackersuisoqarfiup nittartagaani nassuiaatiginqartoq, nammineerluni nakkutilliineq suunersoq, taanna sunik imaqaqarnerisoq

kiisalu nammineerluni nakkutilliinermut assersuutinik saqqummiussisoq. Nittartakkami paasisutissat makku takuneqarsinnaapput; inuttut eqqiluisaarneq, suliffeqarfimmik ilusilersuineq, inuussutissanik eqqiluisaarneq, inuussutissanik uninngatitsineq, qinnuteqarnissamut immersugassat il.il. Tamakku saniatigut oqartussaqaarfinnut assigiinngitsunut attaveqarfissat pillugit paasisutissat takuneqarsinnaapput. Taamattaaq Uumasunut Nakorsaqaarfik suliffeqarfinnik inuussutissalerinermik sammisaqartunik aallartitsinissamut ikiuussinnaavoq, soorlu Uumasunut Nakorsaqaarfiup kalaaliminneerniarfinnik pilersitsinermi kommuninik siunnersuisarlunilu ilitersuisarpoq.

Tamakku saniatigut Uumasunut Nakorsaqaarfik suliffeqarfinnut inuussutissalerinermik sammisaqartunut assigiinngitsunut piumasaqaatit pillugit quppersakkanik suliaqarsimavoq. Taakku maannakkut nutarterneqaleruttorput, naammassinia-riarpatalu nassiunneqarumaarlutik.

”Sumiiffikkaani qitiusumillu nakkutilliincrit ataqatigiissaarnerini nakkutilleriaammik pilersitsineqassaaq.”

Taassuma akissutissartaa pillugu apeqqut 8-mi akissut innersuussutigineqarsinnaavoq.

”Suliffeqarfiit inuussutissalerisut pillugit nalunaarut nutarterneqassaaq, taamaalilluni inatsisinik unioqquitsineqartarani pinngortitami panertitanik, tarajortikkanik namminerlu pujuukkanik kalaalimincerniarfinni tuniniaasoqarsinnaalluni.” Inuussutissalerineq pillugu nalunaarutip nutarternissaanut inassutigisat eqqarsaatigalugit Uumasunut Nakorsaqaarfiup nalunaarutigisinnaavaa, inuussutissalerineq pillugu nalunaarummut nutaamut missiliuutip suliarineqarnera aallartereersoq. Nalunaarummut missiliuutip piareernissaanut sammisaqarfimmi ajornartorsiutit annertuumik misissuiffigineqarnissaat nassuiaateqarnissarlu pisariaqarpoq. Naalakkersuisut kissaatigaat Kalaallit Nunaanni inuussutissani tunisassiornermut tuniniaanermullu malittarisassat paasinartuussasut, paasiuminartuussasut, ilutigitilugulu nunami maani inuussutissalerinermi annertuumik isumannaatsuunissaa qulakkerlugu. Inuussutissalerineq pillugu nalunaarummut nutaamut missiliuutip Naalakkersuisut nassiutinnginnerani piareersarluarsimanissaq pisariaqarpoq.

”Nalunaaqutsersuisarneq pillugu nalunaarut nutarterneqassaaq, taamaalilluni maanna atuuttut tungaannut atuisartut annertunerusumik eqqarsaatigineqassallutik.”

Nalunaaqutsersuisarneq pillugu nalunaarut (Namminersornerullutik Oqartussat nalunaarutaat nr. 1, 2. februar 1994-imeersoq) suliarineqaramili nutarterneqarsimanngilaq. Taamaakkaluartorli innersuussutigisinnaavara Naalakkersuisut ukiaanera ataatsimiinnermi atuisartunut tunngasutigut inatsimmik nutaamik saqqummiussisinnarusullutik siunniuummassuk (UKA2012).

”EU-mik isumaqatigiisummik isumaqatigiissusiortoqassaaq, taamaalilluni kalaallit aalisagaataat aalisakkanillu tunisassiaat Europami niuerfennut pituttorsimanngitsumik akornuteqangnitsumillu apuunneqarsinnaassallutik.”

Ukioq 2011-mi Kalaallit Nunaat, Danmark aamma EU isumaqatigiipput aalisakkanik qalerualinnullu imarmiunut inuussutissalerinermi EU’p nakkutilliiffianut

Kalaallit Nunaata ilanngunneqarnissaa pillugu¹. Aalajangiinerli aatsaat atorneqalersinnaassaaq, Kalaallit Nunaanni killeqarfitsigut inuussutissanik nakkutilliiffik naammassineqarceerpat, EU'p nakkutilliiartortitaannit misissorneqarceerluni akue-rineqarceerpat, kiisalu EU-Kommissionip killeqarfitsigut nakkutilliiffik Kommu-
missionip Aalajangiisarnermi nalunaarsuiffianut ilanngunneqareerpat.

Aalajangikkap atorsinnaalernerata kalaallit aalisakkanit tunisassiaat EU-mut eq-qunneqarnerini nakkutilliiffigineqartarunnaarnissaat kingunerissavaa. Kalaallit suliffeqarfii aalisakkerisut Inuussutissalerinermik Nakkutilliisoqarfimmit suli misissorneqarlutillu nakkutilliiffigineqartassapput. Inuussutissalerinermi kille-qarfitsigut nakkutilliiffinni nunat allat aalisagaataat aalisakkanillu nioqqutissiaat Kalaallit Nunaannut apuunneqaraangata inuussutissalerinermi nakkutilliiffigine-qartassapput, assersuutigalugu Canadamiit aamma Ruslandimiit.

Kalaallit Nunaanni killeqarfitsigut nakkutilliiffiit pilersinnissaat eqqarsaatigalugu maanna taakku Nuummi aamma Sisimiuni sananeqaleruttorput. Taakkua sanaar-torneqarnerat ingerlatsinerlu suliffeqarfinnit aalisakkanik avammut tuniniaasar-tunit atuisartunillu aningaasalersorneqassapput.

Inuinnaalli kalaallit tunisassiaannik Danmarkimut eqqussinissamut periarfissaat eqqarsaatigalugit makku atuupput:

Inuinnartut nassarneqarsinnaapput neqit aamma neqinit tunisassiat 10 kg, immuk immummillu tunisassiat 10 kg, uumasunillu tunisassiat allat 10 kg (manniit, igut-saat tungusunitsuutaat, uillut) kiisalu aalisakkat aalisakkanillu nioqqutissiat 20 kg inuup ataatsip nassarsinnaavai imaluunniit nassiuinnaallugit.

Peqatigiiffinnut nassiuussinermi nassiuunneqarsinnaapput neqit aamma neqinit tunisassiat 5 kg, immuk immummillu tunisassiat 5 kg, uumasunillu tunisassiat allat 5 kg (manniit, igutsaat tungusunitsuutaat, uillut) kiisalu aalisakkat aalisakkanil-lu nioqqutissiat 5 kg poortukkani ataasiakkaani. Inuussutissalerinermi Nakkuti-liisoqarfiup suliarisimavaa: "Kalaallit Nunaannit aamma Savalimmiunit Dan-markimut inuinnaat atugassaannik uumasunit nerisassanik eqqussisarnermut ilit-sersuut", malittarisassanik erseqqinnerusumik nassuiaateqarfusoq
: <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=138729>

Apeqquut 10: Sammisami malittarisassat ataatsimut isigalugit tulluartaatut nalitsinnullu naleqquttut Naalakkersuisut isumaqarfigaat? Sammisamilu allannguuteqartoqassanngippat akerlianik Naalakkersuisut sunik siunnius-saqarnersut? Taamaassappat suliamut tassunga piffissatigut killissat al-lannguutissallu suut tagginneqarpat? Apeqquummut tunngavigineqarpoq Inuussutissanik aamma uumasut nappaataannik nakkutilliineq pillugu Inatsi-

¹ Aalisakkanit tunisassiat, uumasut maagaartut marluinnik qaleraallit uumassusillit, uu-masut kapinartunik amillit (soorlu eqqusat), siuteqqut imarmiut kiisalu taakkunannga saniatigut tunisassiat kiisalu saniatigut tunisassianit taakkunannga tunisassiat Kalaallit Nunaanneersut pillugit aalajangersakkanik paasiuminarsakkanit eqqiluisaarnermi naku-tilliinermut suleriaatsit pillugit siunnersuisooqatigiit aalajangersakkanik aalajangiinerat 28. juni 2011-meersoq: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:182:0024:0027:DA:PDF>

sartut peqqussutaat nr. 17, 28. oktober 1993-imeersoq 2001-imiilli allanngortinneqarsimanginnera peqqutigalugu.

Akissut: Apeqqut akissuteqartinniarlugu Uumasunut Nakorsaqaarfik saaffigineqarsimavoq, tassanilu ilisimatitsipput Naalakkersuisut isumaqartut, Inuussutissanik aamma uumasut nap-paataannik nakkutilliineq pillugu Inatsisartut peqqussutaat nr. 17, 28. oktober 1993-imeersoq annertuumik nutarterneqarnissaanut piffissanngortoq. Naalakkersuisut siunniussaqaqput inatsisip nutarterneqarnera nunami maani inuussutissanik nioqqutissanik tunisassiornerup siuarsarnissaanut ilapittuutaassasoq – nunami namminermut aamma avammut tuniniaanermut. Tamanna inuussutissanik sunisassiornerneq aningaasarsiornikkut siuariarnermik pilersitseqataasinnaavoq. Tamakkua saniatigut qulakkeerneqassaaq, malittarisassat paasinernerulissasut, inuussutissanik nioqqutissat annertuumik isumaannaatsuunissaat qulakkeerneqassasoq kiisalu Kalaallit Nunaanni inuussutissanik tunisassiorneq siunissamut qulakkeerneqassalluni. Tamatuma sukumiisumik piareersarnissaa pisariaqarpoq, assersuutigalugu inuussutissanik nioqqutissanut assigiinngitsunut kiisalu inuussutissanik tunisassiornermut assigiinngitsunut aarlinaatit sukumiilluinnartumik misissornerisigut. Suliaq tamanna aallarnisarneqarpoq, taamaammat piffissatigut killissat allannguutissallu pillugit piffissap matuma nalaani oqaatigineqarsinnaanngillat.

Apeqqut 11: Sammisamut attuumassuteqartunik allanik Naalakkersuisut paasisutissaateqarpat?

Akissut: Soorlu apeqqummut 9-mut akissummi taaneqareersutut Naalakkerusisut siunniussaraat atuisartuni sammisat pillugit inatsit nutaaq piaartumik saqqummiunneqassasoq.

Inussiarnersumik inuulluaqqusillunga
Med venlig hilsen

Ove Karl Berthelsen